

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๔ - ๑๕/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๒๐/๒๕๖๗

วันที่ ๑๘ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { ศาลปกครองกลาง

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง (๓) มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๓) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๗ รัฐสภา ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา ซึ่งกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภา โดยวรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยคน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยในการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชนซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “การแบ่งกลุ่ม จำนวนกลุ่ม และคุณสมบัติของบุคคลในแต่ละกลุ่ม การสมัครและรับสมัคร หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกันเอง การได้รับเลือก จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีจากแต่ละกลุ่ม การขึ้นบัญชีสำรอง การเลื่อนบุคคลจากบัญชีสำรองขึ้นดำรงตำแหน่งแทน และมาตรการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้การเลือกกันเองเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้การเลือกตั้งกล่าวเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จะกำหนดมิให้ผู้สมัครในแต่ละกลุ่มเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกัน หรือจะ

กำหนดให้มีการคัดกรองผู้สมัครรับเลือกด้วยวิธีการอื่นใดที่ผู้สมัครรับเลือกมีส่วนร่วมในการคัดกรองก็ได้”
วรรคสาม บัญญัติว่า “การดำเนินการตามวรรคสอง ให้ดำเนินการตั้งแต่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยในระดับประเทศ” วรรคสี่ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่ครบตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะเพราะเหตุตำแหน่งว่างลงหรือด้วยเหตุอื่นใดอันมิใช่เพราะเหตุถึงคราวออกตามอายุของวุฒิสภา และไม่มีรายชื่อบุคคลที่สำรองไว้เหลืออยู่ ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่ แต่ในกรณีที่มีสมาชิกวุฒิสภาเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดและอายุของวุฒิสภาเหลืออยู่เกินหนึ่งปี ให้ดำเนินการเลือกสมาชิกวุฒิสภาขึ้นแทนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่วุฒิสภามีสมาชิกเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่ง ในกรณีเช่นนี้ให้ผู้ได้รับเลือกตั้งกล่าวอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของวุฒิสภาที่เหลืออยู่” และวรรคห้า บัญญัติว่า “การเลือกสมาชิกวุฒิสภาให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และภายในห้าวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกามีผลใช้บังคับ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันเริ่มดำเนินการเพื่อเลือกไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวมีผลใช้บังคับ การกำหนดดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้นำความในมาตรา ๑๐๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเนื่องจากรัฐธรรมนูญบัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้สมัครอาจแนะนำตัวได้ตามวิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด” และวรรคสอง บัญญัติว่า “บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้สมัคร จะช่วยเหลือผู้สมัครในการแนะนำตัวต้องปฏิบัติตามวิธีการและเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง” มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การเลือกระดับอำเภอ ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้ ... (๓) ให้ผู้สมัครแต่ละกลุ่มลงคะแนนเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกันได้ไม่เกินสองคน โดยจะลงคะแนนเลือกตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนนมิได้ ...” มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การเลือกระดับจังหวัด ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้ ... (๓) ให้ผู้ได้รับเลือกระดับอำเภอแต่ละกลุ่มลงคะแนนเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกันได้ไม่เกินสองคน โดยจะลงคะแนนเลือกตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนนมิได้ ...” และมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การเลือกระดับประเทศ ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้ ... (๓) ให้ผู้ได้รับเลือกระดับจังหวัดแต่ละกลุ่มลงคะแนนเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกันได้ไม่เกินสิบคน โดยจะลงคะแนนเลือกตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนนมิได้ ...”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในระบอบรัฐสภา รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้ใช้ระบอบรัฐสภาในรูปแบบสองสภา อันประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติทำหน้าที่หลักในการตรากฎหมาย ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และหน้าที่อื่น ๆ โดยกำหนดให้วุฒิสภามีหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมาย และตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ วุฒิสภาจึงถือเป็นส่วนหนึ่งของฝ่ายนิติบัญญัติที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบการเมืองการปกครองของไทย วุฒิสภาเกิดขึ้นครั้งแรกโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๙ มีชื่อเรียกว่า พฤษสภา ทำหน้าที่เป็นสภาพี่เลี้ยงให้แก่สภาผู้แทน ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๔๙๐ ได้เปลี่ยนชื่อเป็นวุฒิสภา นับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งวุฒิสภาจนถึงปัจจุบันสมาชิกวุฒิสภามีที่มา คุณสมบัติ รวมถึงอำนาจหน้าที่ต่างกันไปตามสถานการณ์ทางการเมืองในแต่ละยุคสมัย เมื่อพิจารณาจากที่มาของวุฒิสภาสามารถจำแนกที่มาของสมาชิกวุฒิสภาได้ ดังนี้ (๑) สมาชิกวุฒิสภาที่มาการแต่งตั้ง โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ บัญญัติให้วุฒิสภาประกอบไปด้วยสมาชิก จำนวนไม่เกินสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ทรงวุฒิคุณที่มีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์แก่การปกครองแผ่นดิน (๒) สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชนจำนวนสองร้อยคน โดยใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และ (๓) สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งผสมการสรรหา ปรากฏตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้มีจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน ประกอบไปด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน และสมาชิกที่มาจากการสรรหา ในจำนวนเท่ากับจำนวนรวมข้างต้นที่หักด้วยจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง การสรรหานี้ให้สรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมจากผู้ได้รับการเสนอชื่อจากองค์กรต่าง ๆ ในภาควิชาการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาชีพและภาคอื่นที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ เป็นต้น

สำหรับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๗ โดยบัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคมในแต่ละกลุ่ม ถือเป็นกาหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในรูปแบบใหม่ต่างจากในอดีต ด้วยแนวคิดที่จะให้วุฒิสภาเป็นองค์กรที่ประสานความคิดเห็นของบุคคลทุกกลุ่มอาชีพ มุ่งเน้นที่ความหลากหลายของอาชีพเพื่อที่จะได้นำความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ มาปฏิบัติหน้าที่ได้

อย่างแท้จริง ซึ่งมีได้จำกัดเฉพาะความรู้ทางประกาศนียบัตรหรือปริญญาเท่านั้นแต่คงหมายความถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะตนในด้านต่าง ๆ จากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาเป็นระยะเวลาหลายปี แนวคิดนี้จึงทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปไม่อาจจะมีสิทธิในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาได้เหมือนเช่นการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เนื่องด้วยตัวบุคคลที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีฐานะเสมือนเป็นตัวแทนเสียงหรือข้อเรียกร้องของประชาชนในเขตพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งต่างจากตัวบุคคลที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ที่ถือเป็นตัวแทนของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่ได้รับเลือกจากผู้สมัครในแต่ละกลุ่มอาชีพของตนด้วยตัวเอง โดยที่ผู้สมัครต้องแสดงตนยื่นใบสมัครด้วยตนเองพร้อมกับเลือกกลุ่มอาชีพที่ตนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และชำระค่าธรรมเนียมในการสมัคร อันสะท้อนให้เห็นถึงเจตจำนงในการสมัครเข้ารับเลือกให้เป็นสมาชิกวุฒิสภาด้วยตนเอง โดยมีได้ยึดโยงกับกลุ่มการเมืองหรือการสนับสนุนของพรรคการเมืองเพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่มีความเป็นกลาง ไม่ตกอยู่ภายใต้อำណัติของกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองใด ๆ ดังที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ที่ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภาไว้ว่าต้องไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือเคยดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง เว้นแต่ได้พ้นจากตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัคร ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาการแบ่งกลุ่มอาชีพของการเลือกสมาชิกวุฒิสภาในครั้งนี้นั้นพบว่ามี การแบ่งออกเป็นทั้งหมด ๒๐ กลุ่ม อาทิ กลุ่มการศึกษา กลุ่มการสาธารณสุข กลุ่มอาชีพทำนา กลุ่มอาชีพปศุสัตว์ ประมง กลุ่มอาชีพด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มอาชีพด้านวิทยาศาสตร์ กลุ่มสตรี กลุ่มคนพิการ กลุ่มชาติพันธุ์ หรืออัตลักษณ์อื่น กลุ่มศิลปะ วัฒนธรรม กีฬา กลุ่มประชาสังคม กลุ่มสื่อสารมวลชนหรือผู้สร้างสรรค์ วรรณกรรม กลุ่มอาชีพอิสระ หรือกลุ่มอื่น ๆ ถือเป็นกลุ่มอาชีพที่มีความแตกต่างหลากหลายและครอบคลุมและเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มอาชีพสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและมีสิทธิสมัครรับเลือกให้เป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ และเพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพต่าง ๆ และสามารถใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะตนในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มประสิทธิภาพในฐานะตัวแทนของปวงชนชาวไทยในการเข้าทำหน้าที่ในฝ่ายนิติบัญญัติ อันได้แก่ การกั้นกรองร่างกฎหมายที่ผ่านการเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรก่อนการประกาศใช้บังคับ หรือการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารอันเป็นไปตามหลักการถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร หรือการให้ความเห็นชอบแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ อัยการสูงสุด กรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เป็นต้น

ทั้งนี้ การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาโดยการเลือกกันเองของบุคคลตามกลุ่มอาชีพ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ ใช้บังคับมาแล้วครั้งหนึ่งตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๙ ที่บัญญัติให้คณะกรรมการ

การเลือกตั้งดำเนินการจัดให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๑๐๗ จำนวนสองร้อยคน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และเสนอชื่อให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติคัดเลือกจากบัญชีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอให้จนเหลือจำนวนห้าสิบคน เพื่อให้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกวุฒิสภาต่อไป จะเห็นได้ว่า สมาชิกวุฒิสภา จำนวนห้าสิบคนจากจำนวนสองร้อยห้าสิบคนที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาในปัจจุบันมีที่มาจาก การดำเนินการตามมาตรา ๑๐๗ กล่าวคือ การเลือกกันเองของบุคคลตามกลุ่มอาชีพเช่นเดียวกันกับการเลือกสมาชิกวุฒิสภาตามที่ได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๗ นี้ โดยต่างกันที่จำนวนของสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น

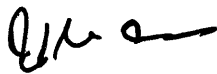
ข้อโต้แย้งประการแรกที่ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๖ วรรคสอง เกี่ยวกับการกำหนดให้มีบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้สมัครจะช่วยเหลือผู้สมัครในการแนะนำตัวในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาทำให้เกิดการแทรกแซง ครอบงำ ชี้นำ หรือชักจูงจากบุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่นที่มิใช่ผู้มีสิทธิเลือกผู้สมัคร ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้สมัคร และทำให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๖ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการแนะนำตัวของผู้สมัครรับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและผู้ช่วยเหลือผู้สมัครในการแนะนำตัว โดยกำหนดให้กระทำตามวิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด เป็นการบัญญัติกฎหมายในลักษณะที่เปิดช่องให้องค์กรผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวได้ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งประสงค์ให้ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภามีข้อมูลเพียงพอในการคัดเลือกสมาชิกวุฒิสภาด้วยกันและให้ประชาชนได้รับรู้เกี่ยวกับผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาสามารถดำเนินการแนะนำตัวและมีผู้ช่วยเหลือในการแนะนำตัวตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะที่เป็นองค์กรผู้บังคับใช้กฎหมายและมีหน้าที่และอำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญในการจัดให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาย่อมดำเนินการให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๖ ได้บัญญัติให้ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาอาจแนะนำตัวได้ตามวิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง

กำหนดและให้บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้สมัครจะช่วยเหลือผู้สมัครแนะนำตัวนั้น มิได้ทำให้การเลือกสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗

ข้อโต้แย้งประการถัดมาที่ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง (๓) มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๓) ที่บัญญัติให้ผู้สมัครหรือผู้ได้รับเลือกนั้น มีสิทธิลงคะแนนเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกัน โดยจะลงคะแนนเลือกตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนนมิได้ เป็นการเปิดช่องให้เกิดการสมยอมกันในขั้นตอนการเลือกกันเองในกลุ่มเดียวกันอาจทำให้เกิดกรณีรับจ้างเป็นผู้สมัครเพื่อลงคะแนนให้บุคคลอื่นได้ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง (๓) มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๓) เป็นบทบัญญัติที่กำหนดจำนวนคะแนนเสียงของการเลือกผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาในระดับต่าง ๆ โดยมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง (๓) เป็นการเลือกระดับอำเภอ และมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง (๓) เป็นการเลือกระดับจังหวัด โดยกำหนดให้ผู้สมัครหรือผู้ได้รับเลือกลงคะแนนเลือกกันเองในกลุ่มเดียวกันได้ไม่เกินสองคน และมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๓) เป็นการเลือกระดับประเทศ กำหนดให้ผู้ได้รับเลือก ลงคะแนนเลือกกันเองในกลุ่มเดียวกันได้ไม่เกินสิบคน ซึ่งการเลือกทั้งสามระดับดังกล่าวผู้สมัครหรือผู้ได้รับเลือกจะลงคะแนนให้ตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนนมิได้ บทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นการกำหนดวิธีการในการลงคะแนนสำหรับการเลือกในระดับต่าง ๆ เพื่อป้องกันการลงคะแนนให้บุคคลเพียงคนเดียวมากกว่าหนึ่งคะแนน อันเป็นหลักการทั่วไปในการออกเสียงลงคะแนนที่เจ้าของสิทธิย่อมมีความเป็นอิสระที่จะออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัครรายใดก็ได้ แม้ว่าบทบัญญัตินี้ดังกล่าวจะมีได้บังคับให้ผู้สมัครต้องเลือกตนเองก็ตาม แต่การที่ผู้สมัครไม่ลงคะแนนเลือกตนเอง ก็มีได้แสดงว่าผู้สมัครรายนั้นเจตนาทุจริตจนทำให้การเลือกนั้นไม่สุจริตและเที่ยงธรรม เนื่องจากในการเลือกแต่ละระดับจะมีทั้งวิธีการเลือกไขว้ วิธีการจับสลากแบ่งสายให้เลือกกลุ่มอื่นในสายเดียวกัน และกำหนดให้ผู้ได้รับเลือกในกลุ่มเดียวกันจะเลือกกันเองหรือเลือกตนเองมิได้ ซึ่งวิธีการจับสลากแบ่งสายและการเลือกไขว้ดังกล่าวจะเกิดขึ้นในวันที่กำหนดให้มีการเลือกระดับนั้น ๆ ทำให้ผู้สมัครหรือผู้ได้รับเลือกไม่อาจทราบล่วงหน้าได้ว่ากลุ่มของตนนั้นอยู่ในสายใดอันเป็นการป้องกันการสมยอมหรือช่วยเหลือกันล่วงหน้าอยู่แล้ว ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง (๓) มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๓) ที่บัญญัติให้ผู้สมัครหรือผู้ได้รับเลือกลงคะแนนเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกัน โดยจะลงคะแนน

เลือกตนเองก็ได้ แต่จะลงคะแนนให้บุคคลใดเกินหนึ่งคะแนนมิได้ เป็นไปตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ
มาตรา ๑๐๗ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มา
ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง (๓) มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง (๓)
และมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๓) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ